

BLOK - LOKALNA BAZA ZA OSVJEŽAVANJE KULTURE

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ O RADU – 2022.

Na organizacijskoj razini, 2022. godinu u BLOK-u smo započeli preseljenjem iz BAZE u prostor Nove BAZE na Novoj cesti 66, preko puta bivše tvornice Vesna. U tom smo prostoru javne programe počele održavati još krajem 2020. godine, nakon što je zagrebački potres oštetio zgradu BAZE u Adžijinoj, a prošle smo godine iscrpile vlastite resurse da održavamo i plaćamo dva prostora te preselile i onaj uredsko-radni u Novu BAZU. Pri preseljenju su nam, što logističku, što financijsku, značajnu podršku dali naši brojni suradnici, publika i susjedi. Osim toga, početak 2022. godine obilježio je i odlazak naše dugogodišnje članice, administratorice i pravne savjetnice Jelene Božić. Bez nje se, radi financijskih ograničenja, administrativni posao do kraja godine raspodijelio među članicama programskog tima, Anom Kutlešom, Vesnom Vuković i Dunjom Kučinac, a kao administratorica na projektu „Šake pune oblaka: participativne radionice u učeničkim domovima“ na nepuno je radno vrijeme na određeno u drugoj polovini godine zaposlena Diana Bekavac.

U 2022. godini smo usvojili i novi Strateški plan 2022. – 2024. godine, u okviru kojeg smo, na temelju evaluacije dotadašnjeg i aktualnog programskog razvoja, definirali tri ključne linije za trogodišnji period: Muzej susjedstva Trešnjevka / kultura u kvartu, društveni angažman kroz umjetnost te angažman za bolje radne uvjete u kulturi.

MUZEJ SUSJEDSTVA TREŠNJEVKA / KULTURA U KVARTU

Okosnicu ove programske linije čine aktivnosti Muzeja susjedstva Trešnjevka, projekta koji spaja progresivne muzeološke prakse utemeljene na participaciji građana u izgradnji inovativnog i demokratskog modela upravljanja muzejem. Program obuhvaća različite formate: virtualni fundus izgrađen kroz participaciju zajednice, edukativne ture o povijesti kvarta te umjetnička istraživanja, produkcije umjetničkih radova i izložbi, filmske i radijske programe temeljene na fundusu i tematskim istraživanjima.

U siječnju 2022. godini otvorena je izložba „Prolazna forma“ Marka Tadića pripremljena 2021. i inspirirana fundusom MST-a. Izložba se fokusirala na artefakte

koji podcrtavaju stalnu promjenu urbanog pejzaža kvarta, raznolikost načina rješavanja stambenog pitanja za široke radne slojeve u različitim ekonomsko-političkim prilikama te Trešnjevku za vrijeme Velike poplave. U okviru izložbe održana je i likovna radionica za djecu.

Pozvane da osmislimo godišnji izložbeni program Galerije Green Room u Zaboku, lokalnoj smo publici u periodu od travnja do srpnja predstavile tri izložbe izvorno postavljene u BAZI: „Prolazna forma“ Marka Tadića, „Kiklop iz Kučerine: trešnjevačka fotokronika“ i „Tisak. Dvadeset i tri kioska“ Marka Ercegovića i Igora Lasića. Ovaj izbor imao je za cilj i predstaviti našu kustosku metodologiju i poziciju koja umjetnost smješta u njezin društveni kontekst, ali i aktivno afirmira njezinu ‘upotrebu’ i važnost za lokalnu zajednicu. Stoga smo uz svaku od izložbi osmislile i popratni program: likovne radionice za djecu, predavanje i vodstva kroz izložbu.

U travnju i svibnju umjetnica Božena Končić Badurina i književnica Olja Savičević Ivančević vodile su radionicu „Papir koji liječi: kolaži i riječi“ kroz koju su polaznice istraživale „ljekovitost papira“ odnosno radile na kratkim proznim i poetskim formama te kolažima na temu vlastitih iskustava rada, ali i radničkim pričama sačuvanim u fondusu MST-a. Najuspjeliji radovi

otisnuti su u fanzinu koji smo, zajedno s izložbom radova i javnim čitanjem promovirali u Novoj BAZI u lipnju, a dostupan je i na našem webu. Tijekom godine osigurana su sredstva da se ovaj program nastavi i u 2023, sa željom da se prometne u kontinuirani neformalni kreativno-edukacijski sadržaj.

U srpnju smo, već šestu godinu za redom, trešnjevačku tržnicu pretvorili u besplatno ljetno kino. Program 'Kino na placu – doba trešanja' kurirala je Dina Pokrajac, a tijekom dvije filmske večeri (za koje se, već standardno, tražila stolica više) prikazani su filmovi Dore Slakoper, Agnès Varda, Bojane Marijan Makavejev i Sare Gómez.

Tijekom 2022. godine provedeno je i novo umjetničko istraživanje i suradnja Marka Ercegovića i Igora Lasića, ovog puta s fokusom na javno zdravstvo i trešnjevačke domove zdravlja, a njegovi rezultati bit će prezentirani ove godine.

U prosincu je otvorena izložba „Divlji rast“ Ane Kuzmanić, temeljena na istraživanju zapuštenih trešnjevačkih zemljišta, parcela u pauzi između rušenja i izgradnje, na kojima je umjetnica pronašla preko 100 različitih vrsta samoniklog bilja. U 18 kolaža koje je predstavila na izložbi, Kuzmanić je koristila herbarijske prikaze biljaka koje su rasle na parceli nekadašnje svilane u Adžijinoj

ulici, kao i dokumentarne fotografije koje je snimila na istoj lokaciji netom nakon rušenja ostataka tvornice, te ih je preklopila s izabranim artefaktima iz virtualnog fundusa Muzeja susjedstva Trešnjevka.

Godina je programski zaključena praznično, koncertom u Novoj BAZI u sklopu programa „Radio BAZA“, na kojem su nastupili Dimitrije Dimitrijević, Mate i Matilda (Mate Ponjević) i Tús Nua.

Krajem godine, u partnerstvu s Centrom za kulturu Trešnjevka započeli smo i novi projekt pod nazivom „Nevidljive igračice: ženski sport na Trešnjevci“ u okviru kojeg Vanja Radovanović iz inicijative Mapiranje Trešnjevke i novinarka Ivana Perić provode istraživanje koje će rezultirati urbanom turom u travnju 2023. godine. Tura će obuhvatiti kvartovske lokacije važne kako za profesionalni ženski sport, tako i razvoj javno dostupne sportske infrastrukture, ali i odgoja i obrazovanja. Osim toga, umjetnica Ena Jurov će na javnim površinama oslikati dva murala inspirirana značajnim trešnjevačkim sportašicama te potrebom popunjavanja prostora njihovog „izostajanja“ i podizanja vidljivosti žena u sportu općenito.

U 2022. godini dodatni je zamah dobio i virtualni fundus Muzej susjedstva Trešnjevka, za čije smo prikupljanje, kuriranje i prezentaciju po prvi puta osigurale potporu kroz muzejsku djelatnost u okviru javnih potreba u kulturi Grada Zagreba. Organizirali smo dva javna prikupljanja, jedno lipanjsko i jedno rujansko, pri čemu je drugo prikupljanje bilo i dio šire manifestacije „Trešnjevka se budi! 3“

Centra za kulturu Trešnjevke i Mapiranja Trešnjevke. Osim toga, cijele smo godine prikupljale i digitalizirale građu kroz izlaske na teren, direktnu komunikaciju sa susjedima te iniciranje različitih kvartovskih suradnji, među kojima ističemo fotodokumentaciju inventara Doma zdravlja Ciglenica te digitalizaciju odabrane građe iz arhiva Centra za kulturu Trešnjevka, koja se nastavlja i u 2023. godini. Do kraja godine, virtualni je fundus dosegao broj od skoro 400 obrađenih i

kuriranih artefakata među kojima se čuva i prezentira povijest trešnjevačkog antifašizma, urbanizacije, industrijalizacije, rada, migracije, svakodnevice, stanovanja, zdravlja, školstva, sporta i kulture.

Da je Muzej susjedstva Trešnjevka već široko prepoznat kao jedinstven primjer kulturno-umjetničkog rada u lokalnoj zajednici, svjedoči i niz poziva za njegovo predstavljanje kako stručnoj, tako i široj javnosti. Tako smo Muzej susjedstva u 2022. godini predstavili na nizu događanja, između ostalog na tribini "Trnje u Močvari - Močvara u Trnju" u sklopu projekta ispitivanja potreba lokalne zajednice udruge URK, u Ivanić-Gradu u organizaciji udruge Prijatelji baštine - Amici hereditatis, u okviru projekta Grad na drugi pogled Akademije likovnih umjetnosti u Zagrebu, na festivalu povijesti Kliofest, u okviru Regionalnog obrazovnog modula Centra za primenjenu istoriju, u okviru projekta Culturavirus zagrebačkog Pogona te na međunarodnoj konferenciji „Collection as a Verb“ u Muzeju suvremene umjetnosti u Zagrebu.

DRUŠTVENI ANGAŽMAN KROZ UMJETNOST

Ova programska linija obuhvaća produkciju izložbi društveno-angažirane umjetnosti u BAZI i drugim izlagačkim prostorima, kontinuirani edukativni program "Politička škola za umjetnike (i sve zainteresirane)" te jednokratne edukativne programe skrojene za specifične društvene skupine, diskurzivni program "Mikropolitike" i izdavaštvo.

Godinu smo započeli gostovanjem izložbe "Tisak. Dvadeset i tri kioska" Marka Ercegovića i Igora Lasića u veljači u Salonu Galić u Splitu u organizaciji Hrvatskog udruženja likovnih umjetnika Split.

Prošle je godine održano i šesto izdanje Političke škole u formatu četiri tematska vikend bloka (kritika kapitalizma, socijalistički odgovor, identiteti u antikapitalističkoj teoriji i praksi, radničko i umjetničko organiziranje). Program je okupio nešto više od dvadeset polaznika i polaznica, a obuhvatio je predavanja, diskusije, šetnju trešnjevačkim antifašističkim spomenicima te radionicu Kazališta potlačenih. Predavačice i voditelji ture i radionice u 2022. godini su bili: Ankica Čakardić, Vesna Vuković, Stipe Ćurković, Josipa Lulić, Jakov Kolak, Andreja Gregorina, Krešimir Zovak, Tomislav Augustinčić, Nikola Vukobratović, Robert Kasumović, Nina Čolović, Goran Lukić, Sandra Kasunić, Ana Kutleša i Dunja Kučinac.

Program smo zaokružili javim događanjem na kojem je predstavljen Fanzin Političke škole koji su u potpunosti osmislili, pripremili i izradili polaznici, te održana izvedba Kazališta potlačenih. U okviru ovog programa početkom listopada je organizirana i terenska nastava u Šibeniku, u suradnji s Udrugom antifašističkih boraca i antifašista, koja je obuhvatila posjet Muzeju pobjede i spomen-parku Šubićevac te čitalački kružok odabranih tekstova Đure Tiljka iz publikacije „O građanskoj, socijalnoj i partizanskoj umjetnosti“ objavljenoj u biblioteci Tendencija. O još jednom izdanju Tendencije, „O umjetnosti i socijalizmu“ Williama Morrisa smo razgovarali i na drugom čitalačkom kružoku održanom u okviru Političke škole u prosincu u Novoj BAZI.

U okviru prošlogodišnjih Mikropolitika održani su seminar i izložba pod nazivom „Razvoj Trešnjevke: borba periferije za urbani standard“, organizirani u suradnji s Institutom za povijest umjetnosti. Program je obuhvatio izložbu u BAZI, tematsku šetnju i razgovor, u kojem su uz autoricu Tamaru Bjažić Klarin sudjelovali i Filip Pračić, Lidija Butković Mićin i Nikša Božić. Tematska šetnja je ukazala na urbanističku genezu Trešnjevke u relaciji s mijenama društveno-političkih sistema prve polovice 20. st. na primjeru tri urbanističko-arhitektonska ansambla socijalističkog društva: kompleksa s Robnom kućom NAMA na Trešnjevačkom trgu, poteza Srednje škole u Dobojskoj i Starog parka Trešnjevka s Centrom za kulturu Trešnjevka, te Trga sportova sa zimskim plivalištem, hotelom i Domom sportova. U okviru programa objavljena je i istoimena publikacija koja je dostupna u elektronskom formatu na našem webu.

U srpnju 2022. godini smo započeli i provedbu edukativnog programa „Šake pune oblaka: participativne radionice čitanja u učeničkim domovima“ uz podršku Europskog socijalnog fonda. U želji da promoviramo angažiran i multidisciplinarn pristup čitanju među mladima te radimo na demokratizaciji kulture, surađivale smo s tri zagrebačka učenička doma. U Učeničkom domu Dore

Pejačević, domu Tehničke škole Zagreb i Učeničkom domu Novi Zagreb provele smo radionice koje su srednjoškolcima približile tri književna djela: "Mladež bez boga" Ödöna von Horvátha, kratku priču "Paviljon" Viktora Ivančića te dramu "Šake pune oblaka" Lejle Kalamujić, po kojoj je cijeli program i nazvan. Djelima smo pristupili participativno i interdisciplinarno: radionice u svakom domu objedinile su zajedničko čitanje, raspravu, likovnu interpretaciju djela, susret s piscem ili glumcem te obradu pročitano kroz medij

zvuka i digitalne alate. Tekstove je odabrala germanistica i kroatistica Ivana Perica, koja je ujedno vodila susrete na kojima se kritički raspravljalo o tekstovima. Dizajnerice Nina Bačun i Roberta Bratović iz umjetničke organizacije OAZA vodile su likovne susrete, dok je obradu zvuka osmislila i susrete vodila radiofonistica Ljubica Letinić. Radionice su zaokružene završnim susretom i izložbom učeničkih kolaža u veljači 2023. godine u Centru mladih Ribnjak, a u okviru programa smo izradili i metodološki alat namijenjen pedagogima i edukatorima, koji je dostupan na našem webu, dok je Ljubica Letinić režirala tri audio reportaže koje se mogu preslušati na našem Soundcloudu.

ORGANIZIRANJE RADNIKA U KULTURI

Ova programska linija obuhvaća međunarodni bijenalni “Kongres umjetnika i kulturnih radnika”, istraživanja kulturnih politika i radnih uvjeta u polju te objavljivanje istraživačkih publikacija, razvoj samoorganiziranja i zaštite kulturnih radnika od sve intenzivnije prekarizacije kroz aktivno sudjelovanje u platformi Za K.R.U.H. te zagovaranje na lokalnoj, nacionalnoj i europskoj razini u smjeru demokratičnijih, pravednijih i održivijih uvjeta proizvodnje i distribucije.

Na samom početku 2022. godine smo u Zagrebu i Zadru održali predstavljanja istraživanja i publikacije sociologinje Jake Primorac „Od projekta do projekta. Rad i zaposlenost u kulturnom sektoru“ koja je objavljena 2021. godine u okviru programa „Kongres umjetnika i kulturnih radnika“. Publikacija je široko distribuirana te je u elektronskom izdanju dostupna na našem webu.

Tijekom cijele smo godine sudjelovale u radu Platforme za radne uvjete u kulturi Za K.R.U.H., koja je objavila i distribuirala Kodeks prakse: Za pošteno plaćeni rad u kulturi, alat za (samo)zaštitu umjetnica i kulturnih radnika od eksploatacije, neplaćenog i potplaćenog rada, te počela okupljati širi krug kulturnih proizvođača oko osmišljavanja mehanizama njegove implementacije i promocije.

Osim toga, tijekom godine smo se u više navrata odazvale na pozive da sudjelujemo u javnim ili edukativnim programima koji se bave temom radnih uvjeta i organiziranja u sektoru. Tako smo, primjerice, u veljači sudjelovale na tribini Udruženja za razvoj kulture URK „Projekti, platforme i prekarijat“, govorile u Kulturpunktovom podcastu o uvjetima rada mladih u nezavisnom kulturnom sektoru, a u svibnju je Ana Kutleša vodila radionicu u okviru projekta „Radna prava, samoorganizovanje i dobre prakse liderstva“ saveza udruga NKSS.

*fotografije: radionica u okviru izložbe „Prolazna forma“ (foto: Ana Kutleša), promocija fanzina „Papir koji liječi: kolaži i riječi“ (foto: Luka Pešun), Kino na placu 2022. (foto: Luka Pešun), otvorenje izložbe „Divlji rast“ Ane Kuzmanić (foto: Luka Pešun), prikupljanje fundusa MST-a (foto: Luka Pešun), terenska nastava u Šibeniku u okviru Političke škole za umjetnike (i sve zainteresirane) (foto: BLOK), razgovor u okviru projekta „Razvoj Trešnjevke: borba periferije za urbani standard“ (foto: Filip Pračić), završni susret u okviru projekta „Šake pune oblaka: participativne radionice čitanja u učeničkim domovima“ (foto: Luka Pešun), vizual za najavu promocije publikacije „Od projekta do projekta. Rad i zaposlenost u kulturnom sektoru“ (dizajn: Lana Grahek)